

การรับรู้ความเป็นครูมืออาชีพของครูต่างเจเนอเรชัน ในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่
Perceptions of Professionalism Among Teachers of Different Generations
in Schools under the Phrae Secondary Education Service Area Office

กัญญารัตน์ สิงห์คำ* พร้อมพิไล บัวสุวรรณ และสุชาดา นันทไชย
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Kanyarat Singkam* Prompilai Buasuwan and Suchada Nanthachai
Faculty of Education, Kasetsart University

Received: January 30, 2025

Revised: February 27, 2025

Accepted: February 28, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การรับรู้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูต่างเจเนอเรชันในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ 2) เปรียบเทียบการรับรู้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ จำแนกตามเจเนอเรชันกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ เขตอำเภอเมือง จำนวน 175 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า 1) คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูต่างเจเนอเรชันในสถานศึกษา โดยรวมทั้งสามด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านจิตวิญญาณความเป็นครู อันดับรองลงมา ได้แก่ ด้านการพัฒนาตนเอง และอันดับต่ำสุด ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้และการใช้เทคโนโลยี 2) การเปรียบเทียบการรับรู้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ จำแนกตามเจเนอเรชัน โดยรวมและรายด้าน พบว่า การรับรู้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูต่างเจเนอเรชัน ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ลักษณะครูมืออาชีพ เจเนอเรชัน จิตวิญญาณความเป็นครู การจัดการเรียนรู้และการใช้เทคโนโลยี
การพัฒนาตนเอง

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the perception of professional teacher characteristics among teachers of different generations in schools under the Phrae Secondary Educational Service Area Office; and 2) compare the perception of professional teacher characteristics among teachers in schools under the Phrae Secondary Educational Service Area Office, categorized by generation. The sample group consisted of 175 teachers working in schools under the Phrae

*กัญญารัตน์ สิงห์คำ (Corresponding Author)

e-mail: Kanyarat.singk@ku.th

Secondary Educational Service Area Office in Mueang District. The data collection tool was a questionnaire. The statistical methods used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, and t-test. The research findings showed that 1) the overall perception of professional teacher characteristics among teachers of different generations was at the high level. When considering each aspect, the highest-ranked characteristic was the spirit of being a teacher, followed by self-development, and the lowest-ranked was teaching management and the use of technology. 2) The comparison of professional teacher characteristics by generation, both overall and by aspect, revealed that there was no statistically significant difference in the perception of professional teacher characteristics among teachers of different generations at the statistical significance level of .05.

Keywords: Professional Characteristics of Teachers, Generation, Teacher's Spirit, Teaching Management and Use of Technology, Self-development

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตนเอง และสามารถปรับตัวเข้ากับสังคม การศึกษาช่วยให้เราเข้าใจโลก และสามารถตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล ยังเป็นเครื่องมือในการสร้างโอกาส และเปลี่ยนแปลงชีวิตให้ดีขึ้นได้ นอกจากนี้การศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเจริญเติบโตทั้งในระดับบุคคล และสังคม โดยมีการถ่ายทอดความรู้ การฝึกฝน และการอบรม เพื่อสืบสานวัฒนธรรม และสร้างความก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) ได้กำหนดแนวทางการศึกษา ที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้มีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมพัฒนาสังคม และชุมชนอย่างมีความสุข การศึกษาต้องให้ความสำคัญกับเนื้อหา แต่ยังคงยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และทำให้ทุกคนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียม เพื่อให้แต่ละคนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่

ครูเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่สำคัญที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพการศึกษา โดยระบุคุณลักษณะ และคุณภาพที่ผู้ประกอบวิชาชีพครูควรมีรวมถึงความรู้ และประสบการณ์การทำงาน การปฏิบัติงาน และการประพฤติตนอย่างมีจริยธรรม ผู้ประกอบวิชาชีพครูมีความรับผิดชอบต่อสังคมในระดับสูง ความเคารพ และไว้วางใจที่สังคมมีต่อครู ครูต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสม การกำหนดจรรยาบรรณครูจึงเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมพฤติกรรมเพื่อรับรองคุณภาพการศึกษา และความน่าเชื่อถือในวิชาชีพ

ในยุคดิจิทัล การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ ต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแนวทางประเทศไทย 4.0 การพัฒนาคุณภาพของครู และบุคลากรการศึกษาจึงต้องจัดระบบ และออกแบบใหม่เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการในปัจจุบันได้ โดยเฉพาะการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในทุกระดับการศึกษา (นันทน์ภัส ชัยสงคราม, 2561) การรวมตัวร่วมใจร่วมพลัง และร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษาบนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตรที่มีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมาย และทำงานร่วมกันแบบทีม เรียนรู้ที่ครูเป็นผู้นำร่วมกัน และผู้บริหารเป็นผู้ดูแลสนับสนุนสู่การเรียนรู้ และพัฒนาวิชาชีพ

ครูถือเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการเรียนรู้ เนื่องจากครูมีหน้าที่จัดการเรียนการสอน การอบรม และการให้คำแนะนำ ซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้เรียน การปฏิบัติงาน และพฤติกรรมของครูส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน ดังนั้น สังคมจึงคาดหวังให้ครูมีความพร้อมทั้งใน

ด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรมจริยธรรม รวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน คุณสมบัติของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถทำนายคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนได้โดยตรง ครูที่มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้เพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แต่ครูที่มีทักษะสูงสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และปฏิบัติจริง ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น ครูมืออาชีพจึงเป็นบุคคลที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จในอาชีพพร้อมทั้งมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง จนสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นได้ (โกวิท ประวาลพลฤกษ์, 2541 อ้างถึงใน ภัทรวิดี วรธาตาทกุล, 2553) ลักษณะของครูมืออาชีพนอกจากจะมีความรู้ มีคุณธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพแล้วยังต้องมียอดประกอบ 3I ดังต่อไปนี้ คือ การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration) ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะสื่อสาร (IT & Communication Skills) และการออกแบบการเรียนรู้ (Instructional Design) หรือออกแบบวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันได้ เทคนิคสำคัญสำหรับครูมืออาชีพ คือ การปรับใช้เทคโนโลยีให้เหมาะกับบริบทของโรงเรียนให้ทันสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ การสอนให้นักเรียนรู้เท่าทันการใช้เทคโนโลยี นอกจากนี้ต้องสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนของนักเรียน ไม่มุ่งเน้นให้นักเรียนเก่งในวิชาของตน และครูจะต้องออกแบบการเรียนรู้ได้หลากหลาย เหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละระดับชั้นเรียน เนื่องจากธรรมชาติ และบริบทของแต่ละห้องเรียนที่แตกต่างกัน

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโลกส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา อีกทั้งในช่วงที่มีการระบาดของโรคโควิด 19 ครูในสถานศึกษาต้องมีการปรับตัวในการใช้เทคโนโลยีจัดการเรียนการสอน ซึ่งครูแต่ละช่วงวัยมีแนวทางการสอน และค่านิยมที่แตกต่างกัน การทำความเข้าใจในความเป็นครูมืออาชีพจึงเป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน และยกระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของตนเองให้เป็นครูมืออาชีพที่มีทักษะเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ในปัจจุบัน ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลไปใช้วางแผนพัฒนาครูผู้สอนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีคุณธรรมจริยธรรม มีทักษะ และการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการศึกษาในสภาพปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษา เรื่อง การรับรู้ความเป็นครูมืออาชีพของครูต่างเจนเนอเรชัน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการรับรู้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูต่างเจนเนอเรชันในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ จำแนกตามเจนเนอเรชัน

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิด

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) ระบุว่า ครู คือ บุคลากรวิชาชีพที่ทำหน้าที่หลักในการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษาทั้งภาครัฐ และเอกชน ซึ่งครูต้องมีจิตวิญญาณของความเป็นครู โดยการแสดงความรัก ความเมตตา และการสนับสนุนการพัฒนานักเรียนให้มีพัฒนาการอย่างเต็มศักยภาพ พร้อมทั้งต้องพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้แก่ผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดียิ่งขึ้น และมีคุณค่าทางการศึกษา

ทฤษฎีการเรียนรู้ (Constructivism) ของ Piaget (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และจิตวิญญาณของครูในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียน ครูควรทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้น

และช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจน และกระตุ้นความสงสัย เพื่อเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง

ทฤษฎีแรงใจของ McClelland เป็นแรงผลักดันหลักที่อยู่เบื้องหลังพฤติกรรมของมนุษย์ และสามารถใช้เพื่อทำนายความสำเร็จในอาชีพการงานได้ แบ่งแรงใจออกเป็น 3 ประเภทหลัก คือ แรงใจแห่งความสำเร็จต้องการตั้งเป้าหมายที่ท้าทาย และบรรลุเป้าหมาย แรงใจแห่งอำนาจต้องการควบคุม และมีอิทธิพลต่อผู้อื่น และแรงใจแห่งการมีส่วนร่วมต้องการเป็นที่รัก และยอมรับจากผู้อื่น (รณฤทธิ์ สีชนนังสุข, 2560 อ้างถึงใน นิติยา พรหมจันทร์, 2562) แรงใจที่เป็นแรงขับให้บุคคลพยายามที่จะประกอบพฤติกรรมที่จะประสบสัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานความเป็นเลิศ (Standard of Excellence) ที่ตนตั้งไว้ บุคคลที่มีแรงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะไม่ทำงานเพราะหวังรางวัลแต่ทำเพื่อจะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะครูมืออาชีพ

ต่อตระกูล ทองมูล (2559) กล่าวว่า คุณลักษณะของครูมืออาชีพมีคุณสมบัติพฤติกรรมการปฏิบัติตน มีความรักความเมตตาของครูในสถานศึกษา ซึ่งสะท้อนถึงการมีจิตวิญญาณของความเป็นครูต่อนักเรียน มีความศรัทธาในวิชาชีพ สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนเองในด้านการจัดการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการบูรณาการ และพัฒนา นำเทคนิคการสอน นวัตกรรม สื่อ และเทคโนโลยีมาใช้ถ่ายทอดให้แก่แก่นักเรียน ครูต้องเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาชีพ มีการพัฒนาวิชาชีพด้วยวิธีหลากหลายอย่างต่อเนื่อง และครูต้องสามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลติดต่อปฏิสัมพันธ์ แสวงหาความรู้เพิ่มเติม โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อได้ โดยมีคุณลักษณะของครูมืออาชีพ สามารถ 4 แบ่งเป็น 5 ด้านได้แก่ 1) ด้านจิตวิญญาณของความเป็นครู 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการใช้เทคโนโลยี 4) ด้านการพัฒนาตนเอง และ 5) ด้านการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

ประสาธ เนืองเฉลิม (2559) กล่าวว่า ครูมืออาชีพมักสร้างแรงใจในการเรียนรู้มากกว่าแค่การถ่ายทอดความรู้จากตำราเป็นหลัก สถานการณ์มักสร้างให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหาเพื่อแข่งขันกับคนอื่น และเอาชนะใจตนเอง การสร้างแรงขับภายในจะดีกว่าแค่การส่งเสริมให้นักเรียนท่องจำเนื้อหา สาระ เพราะเป็นการสร้างคุณลักษณะใฝ่รู้ ใฝ่เรียนที่คงทนมากกว่าการจดจำ เพื่อสอบความกระหายอยากที่จะรู้จะเป็นแรงกระตุ้นให้นักเรียนสร้างเครื่องมือ และวิธีการสืบเสาะหาคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งจะมีคุณค่า และความหมายในการเรียนเพื่อรู้

พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ฐิริปัญโญ (2562) กล่าวว่า ครูจะต้องมีการพัฒนาตนเอง และครูจะประสบความสำเร็จต่อหน้าที่การงานที่ปฏิบัติอยู่ต้องเกิดจากการพัฒนา “ใจ” หรือ “จิตสำนึก” มีใจรักต่ออาชีพครู และใจต้องพร้อมที่จะเสียสละเพื่อสังคมจึงจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย “ครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู” ปฏิบัติหน้าที่และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รมัถระวงการประพฤติปฏิบัติให้อยู่ในหลักศีลธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ลักษณะดังกล่าว จะนำไปสู่การเป็นครูมืออาชีพ มีลักษณะ 3 ประการ 1) แสวงหาความรู้ พัฒนาตนเองตลอดเวลา เน้นเจตนาที่จะให้ผู้ร่วมงานประสบความสำเร็จด้วยกัน 2) ความปรารถนาดี เป็นความคิดที่อยู่เหนือระดับเหตุผล และตรรกะ เป็นความคิดที่มาจากจิตวิญญาณ หรือจิตใต้สำนึก 3) สร้างความเชื่อมั่นใน ตนเอง มุ่งมั่นในการทำงาน และศรัทธาในผลสำเร็จที่เกิดจากการปฏิบัติงาน

ธัชพร คำขามา (2565) กล่าวว่า ครูที่มีคุณลักษณะตามที่บริบทสังคมพึงประสงค์ ทางด้านพฤติกรรมความเหมาะสมในการวางตัว จรรยาบรรณ จิตวิญญาณความเป็นครู รวมทั้งคุณวุฒิที่บ่งชี้ถึงความสามารถทางวิชาการ ความเชี่ยวชาญในวิชาที่ตนเองกำลังปฏิบัติการสอน ครูเป็นอาชีพที่มีเป้าหมายร่วมกัน คือ พัฒนาศักยภาพของนักเรียน ตั้งแต่ทักษะพื้นฐานทางวิชาการเพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการเรียน และการใช้ชีวิต รวมทั้งต้องคอยปลูกฝังนักเรียนให้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศดังนั้นครูในแต่ละระดับชั้น และในแต่ละวิชาจะมีวิธีการ และทักษะที่แตกต่างกัน แต่มีจุดร่วมเดียวกัน คือ การพัฒนานักเรียนแต่ละคนไปในเส้นทางที่ถูกต้องเหมาะสม แต่ความเป็นมืออาชีพของครูที่จะพัฒนานักเรียนไม่สามารถมีได้ในตัวของครูทุกคนเท่ากัน

Nahid Royaei (2023) กล่าวว่า ประสพการณ์ของครูในการศึกษาก่อนเข้ารับราชการที่สอดคล้องกับความสามารถทางวิชาชีพ และคุณลักษณะด้านแรงจูงใจ (แรงจูงใจ การมุ่งเป้าหมาย) พบว่า มีความสำคัญในการสร้างความสามารถในการทำงานอย่างมืออาชีพ เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ความเต็มใจของผู้เรียนที่มีต่อกิจกรรมสร้างสรรค์ของครูได้รับการเน้นย้ำในการสร้างความสามารถในการทำงานอย่างมืออาชีพของครู นอกจากนี้ ผลลัพธ์ยังพิสูจน์ให้เห็นว่าความสามารถในการทำงานอย่างมืออาชีพนั้น ปรากฏชัดในสามระดับ ได้แก่ การออกแบบหลักสูตร ระดับโรงเรียน และระดับห้องเรียนในที่สุด ผลกระทบก็เกิดขึ้นในขอบเขตของการศึกษาด้านครู และผู้ปฏิบัติงานด้านครู

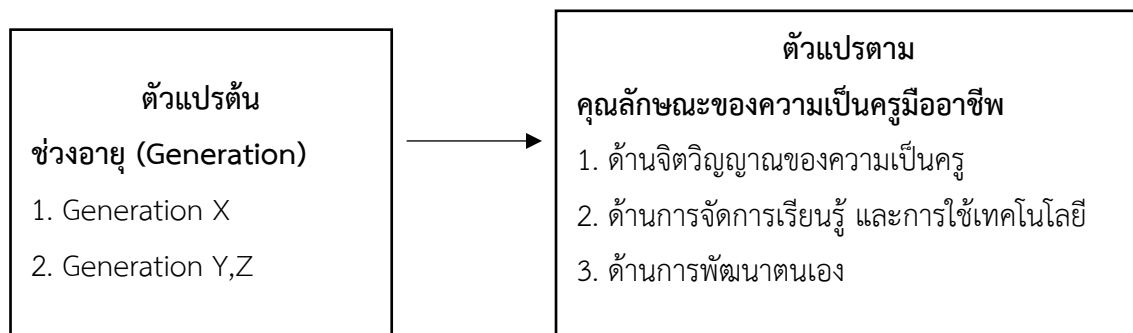
จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ครูมืออาชีพต้องมีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่ดี สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ประพฤติตนที่ในทางที่เหมาะสม อีกทั้งต้องมีจิตวิญญาณของความเป็นครู ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถพร้อมเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับลักษณะครูมืออาชีพจาก ต่อตระกูล ทองมูล (2559); ประสาท เนิ่งเฉลิม (2559); พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ฐิริปัญโญ. (2562); ธัชพร คำขามา (2565) และ Nahid Royaei (2023) สามารถสังเคราะห์คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพ เป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านจิตวิญญาณของความเป็นครู ด้านการจัดการเรียนรู้ และการใช้เทคโนโลยี และด้านการพัฒนาตนเอง ซึ่งคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพแต่ละด้านสามารถเรียงลำดับคุณลักษณะได้ ดังนี้

1. ด้านจิตวิญญาณของความเป็นครู ได้แก่ 1) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 2) ความรักและเมตตาต่อศิษย์ 3) รัก และศรัทธาต่อวิชาชีพ 4) คุณธรรม จริยธรรม และ 5) สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเอง
2. ด้านการจัดการเรียนรู้ และการใช้เทคโนโลยี ได้แก่ 1) ออกแบบและจัดการเรียนรู้ 2) ใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย 3) พัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย และ 4) ใช้สื่อ และเทคโนโลยีสารสนเทศจัดการเรียนรู้
3. ด้านการพัฒนาตนเอง ได้แก่ 1) มุ่งมั่นในการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ และพัฒนาตนเอง และ 2) มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสพการณ์ และความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ

แนวคิดของคนรุ่นต่าง ๆ หรือ Generation ระบุว่า บุคคลต้องประสบเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ร่วมกัน เพื่อที่จะได้มีภูมิหลังร่วมกัน ดังนั้นจึงมีวิถีชีวิต และแนวความคิดใกล้เคียงกันจนเกิดรวมเป็นคนรุ่นเดียวกัน แนวคิดนี้สอดคล้องกับข้อสันนิษฐานที่ว่าคนรุ่นหนึ่ง ๆ ควรจะต้องผ่านกระบวนการเดียวกันในบริบทเฉพาะของประเทศนั้น ๆ (Mannheim, 1952 อ้างถึงใน พนิดา ไชยแก้ว, 2559) ผู้ศึกษาได้รวมเจเนอเรชัน Y และเจเนอเรชัน Z อยู่ในกลุ่มเดียวกันเนื่องจากครูในเจเนอเรชัน Z มีการบรรจุเข้าทำงานในอัตราที่น้อย และทั้งสองเจเนอเรชันอยู่ในยุคของเทคโนโลยีที่ใกล้เคียงกัน เมื่อเปรียบเทียบกับลักษณะทำงานของครูในแต่ละเจเนอเรชัน X และเจเนอเรชัน Y จะมีวิธีการทำงานที่แตกต่างกัน แต่ทั้งสองกลุ่มต่างก็มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ การพัฒนาการศึกษา และเสริมสร้างศักยภาพของนักเรียนให้เกิดขึ้นอย่างสูงสุด ครูในเจเนอเรชัน X อาจจะทำให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนที่มีประสพการณ์ และทักษะการจัดการในห้องเรียน ขณะที่ครูในเจเนอเรชัน Y จะเน้นการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการเรียนการสอน เพื่อให้การศึกษามีความทันสมัย และเหมาะสมกับความต้องการของยุคปัจจุบัน การทำงานของครูในแต่ละเจเนอเรชันจึงสะท้อนถึงการพัฒนา และปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในโลกแห่งการศึกษาที่ไม่หยุดนิ่ง นำไปสู่คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพที่มีคุณสมบัติหลากหลาย ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ครูต้องมีความรู้ลึกซึ้งในวิชาชีพของตนรวมทั้งมีการศึกษาค้นคว้า และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน ครูต้องเข้าใจ และยอมรับความแตกต่างของนักเรียน และสามารถปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน ทั้งยังมีความสามารถในการพัฒนาวิชาชีพ และภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นงานวิจัยนี้ศึกษาคุณลักษณะเป็นครุมืออาชีพ และนำมาวิเคราะห์ความแตกต่างจำแนกตามเจนเนอเรชัน โดยอาศัยแนวคิดคุณลักษณะของครุมืออาชีพ จากการรวบรวมงานวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1: กรอบแนวคิด

สมมติฐานการวิจัย

ครูเจนเนอเรชัน X และเจนเนอเรชัน Y, Z ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ มีคุณลักษณะความเป็นครุมืออาชีพ ด้านจิตวิญญาณของความเป็นครู ด้านการจัดการเรียนรู้ และการใช้เทคโนโลยี และด้านการพัฒนาตนเอง แตกต่างกัน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ เขตอำเภอเมือง จำนวน 308 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครู จำแนกตามเจนเนอเรชันที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ โดยใช้สูตรของ Yamane ผู้ศึกษากำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้ ร้อยละ 5 หรือ 0.05 ตามสูตร และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) โดยจำแนกตามเจนเนอเรชันของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เจนเนอเรชัน X จำนวนประชากร 116 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 65 คน เจนเนอเรชัน Y รวมกัน Z จำนวนประชากร 192 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 110 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 175 คน

ผู้ศึกษาได้รวมเจนเนอเรชัน Y และเจนเนอเรชัน Z อยู่ในกลุ่มเดียวกัน เนื่องจากครูในเจนเนอเรชัน Z มีการบรรจุเข้าทำงานในอัตราที่น้อยทั้งสองเจนเนอเรชันอยู่ในยุคของเทคโนโลยี และลักษณะการทำงานที่ใกล้เคียงกัน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อตอบปัญหาการวิจัยเรื่องที่ต้องการศึกษา โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา ค้นคว้า ทบทวนวรรณกรรม แนวคิดทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดแสดงให้เห็นถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการวิจัยนี้เป็นวิธีวิจัยเชิงสำรวจที่ใช้แบบสอบถามแบบปลายปิด โดยผู้วิจัยมีตัวเลือกคำตอบให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เลือกตอบ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบสำรวจรายการ (Check List) กำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบเพียงแค่ 1 คำตอบ

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นครุมืออาชีพของครูต่างเจนเนอเรชัน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาเพื่อพิจารณาหาดัชนีความสอดคล้อง

ของข้อคำถามเกี่ยวกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (IOC) โดยข้อคำถามมีค่าทุกข้อคำถามได้ 1.00 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม จำนวน 30 คน ได้ค่า Cronbach's $\alpha = 0.933$ สามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงได้

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาจัดทำเป็นแบบสอบถามออนไลน์ เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 175 ตัวอย่าง โดยขอเก็บข้อมูลจากครู 6 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ เจเนอเรชัน X 25 คน และเจเนอเรชัน Y, Z รวมกัน 40 คน 2) โรงเรียนนารีนรัตน์จังหวัดแพร่ เจเนอเรชัน X 25 คน และเจเนอเรชัน Y, Z รวมกัน 40-45 คน 3) โรงเรียนท่าข้ามวิทยาคม เจเนอเรชัน X 3 คน และเจเนอเรชัน Y, Z รวมกัน 11 คน 4) โรงเรียนเมืองแพร่ เจเนอเรชัน X 2 คน และเจเนอเรชัน Y, Z รวมกัน 10 คน 5) โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม เจเนอเรชัน X 2 คน และเจเนอเรชัน Y, Z รวมกัน 6 คน และ 6) โรงเรียนถิ่นโสภาวิทยา เจเนอเรชัน X 8 คน และเจเนอเรชัน Y, Z รวมกัน 5 คน เก็บรวบรวมข้อมูลได้จริงจำนวน 175 คน ได้แก่ เจเนอเรชัน X 63 คน และเจเนอเรชัน Y, Z รวมกัน 112 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาวิเคราะห์ โดยดำเนินการดังนี้

5.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

5.1.1 ใช้ค่าร้อยละ (Percentage) กับตัวแปรที่มีระดับการวัดเชิงกลุ่ม ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ, ช่วงปี พ.ศ. ที่เกิดตามเจเนอเรชัน, ระดับการศึกษา, และวิทยฐานะ

5.1.2 ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) กับตัวแปรที่มีระดับการวัดเชิงปริมาณ ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูต่างเจเนอเรชันในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย

5.2 สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

5.2.1 การเปรียบเทียบความเป็นครูมืออาชีพของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ จำแนกตามกลุ่มเจเนอเรชัน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการทดสอบ t-test

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ จำแนกตามเจเนอเรชัน การวิเคราะห์เปรียบเทียบผู้วิจัยใช้สถิติทดสอบ t-test กับตัวแปรเจเนอเรชัน X และตัวแปรเจเนอเรชัน Y, Z ซึ่งเป็นความแตกต่างของค่าเฉลี่ยสองกลุ่ม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวนคน (n=175)	ร้อยละ (%)
1. เพศ		
1.1 ชาย	63	36.00
1.2 หญิง	112	64.00
รวม	175	100
2. ช่วงอายุ (เจนเนอเรชัน)		
2.1 เจนเนอเรชัน X	63	36.00
2.2 เจนเนอเรชัน Y	112	64.00
รวม	175	100.00
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ปริญญาตรี	86	49.14
3.2 ปริญญาโท	89	50.86
รวม	175	100.00
4. วิทยฐานะ		
ไม่มีวิทยฐานะ	40	22.86
ชำนาญการ	40	22.86
ชำนาญการพิเศษ	95	54.28
รวม	175	100.00

จากตารางที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านเพศ ได้แก่ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 64.00 ด้านช่วงอายุ ได้แก่ เจนเนอเรชัน Y คิดเป็นร้อยละ 64.00 ด้านการศึกษา ได้แก่ จบการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 50.86 และด้านวิทยฐานะ ได้แก่ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ คิดเป็น ร้อยละ 54.28 การวิเคราะห์คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูต่างเจนเนอเรชันในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่

การวิเคราะห์การรับรู้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูต่างเจนเนอเรชันในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ โดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การรับรู้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูต่างเจนเนอเรชัน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่

คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ	$\bar{X}$	SD.	ระดับ	อันดับที่
ด้านจิตวิญญาณความเป็นครู	4.30	0.59	มาก	1
ด้านการจัดการเรียนรู้และการใช้เทคโนโลยี	4.04	0.66	มาก	2
ด้านการพัฒนาตนเอง	4.03	0.69	มาก	3
รวม	4.11	0.592		

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูต่างเจนเนอเรชันในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านจิตวิญญาณความเป็นครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนรู้และการใช้เทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.04$) และด้านการพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 4.03$) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูต่างเจเนอเรชัน
ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่

คุณลักษณะครูมืออาชีพ	Gen X		Gen Y,Z		t	P
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
ด้านจิตวิญญาณความเป็นครู	4.24	0.626	4.31	0.585	0.790	0.431
ด้านการจัดการเรียนรู้และการใช้เทคโนโลยี	4.06	0.674	4.06	0.654	-0.032	0.974
ด้านการพัฒนาตนเอง	3.99	0.653	4.06	0.696	0.576	0.565
รวม	4.12	0.746	4.14	0.728	0.374	0.709

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการรับรู้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ จำแนกตามเจเนอเรชัน โดยรวมและรายด้านพบว่า ครูที่มีเจเนอเรชันต่างกันมีการรับรู้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูต่างเจเนอเรชันในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่

จากผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูต่างเจเนอเรชันในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านจิตวิญญาณความเป็นครู ซึ่งผู้ศึกษามีความคิดเห็นว่า ครูที่ดีนั้นจะต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ประพฤติตนให้เหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดีมีความรู้ความสามารถเข้าใจในหลักสูตร และวิชาที่ตนเองสอน สามารถสร้างนวัตกรรม การสอนที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน และศึกษาหาความรู้ พัฒนาตนเองให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ สอดคล้องกับ ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) ที่กำหนดให้ครูต้องมีคุณสมบัติที่สะท้อนถึงการเป็นมืออาชีพ โดยครูที่ดีควรมีความซื่อสัตย์ และรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง และสังคม ต้องมีจิตวิญญาณในการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทั้งความรู้ และคุณธรรม ควบคู่กับการเป็นแบบอย่างที่ดี ในทุกด้าน ทั้งกาย วาจา และใจ ครูต้องสามารถใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และต้อง ปฏิบัติตามหลักจริยธรรม และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีการพัฒนาความรู้ และทักษะเพื่อให้การทำหน้าที่ครู เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน และสังคม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญสุตา หิรัญเกิด (2566) ผลการศึกษา ความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 1 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัชพร คำขามา (2565) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การศึกษาคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพในโรงเรียนระดับประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า ผลการวิจัยเชิงปริมาณของการเปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษา ตามตัวแปรของ เพศ สังกัดสถานศึกษาระดับการศึกษาสูงสุด ระดับชั้นที่ปฏิบัติการสอน และประสบการณ์สอน พบว่า ความแปรปรวนของคุณลักษณะความเป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษาตามตัวแปรเพศ ภาพรวม และรายด้าน ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีเพศต่างกันมีคุณลักษณะความเป็นครูโดยภาพรวม และหลายด้านไม่แตกต่างกัน

2. ผลการเปรียบเทียบการรับรู้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ จำแนกตามเจเนอเรชัน

จากผลการศึกษาโดยรวม พบว่า ครูที่เจเนอเรชันต่างกันมีคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ครูเจเนอเรชัน X และเจเนอเรชัน Y, Z ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ มีคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ ด้านจิตวิญญาณของความเป็นครู ด้านการจัดการเรียนรู้ และการใช้เทคโนโลยี และด้านการพัฒนาตนเอง แตกต่างกัน การไม่พบความแตกต่างนี้สะท้อนให้เห็นถึงความสอดคล้อง และความคงที่ในคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพในทุกเจเนอเรชัน ซึ่งอาจเกิดจากการฝึกฝน และการพัฒนาทักษะที่ครูทุกเจเนอเรชันได้รับมาอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการร่วมมือกัน ในวงการศึกษาที่ไม่จำกัดเพียงแค่กลุ่มเจเนอเรชันใดเจเนอเรชันหนึ่งเท่านั้น แต่ยังเป็นการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศสามารถอภิปรายผลในแต่ละด้านได้ ดังนี้

2.1 ด้านจิตวิญญาณของความเป็นครู ครูต่างเจเนอเรชันมีคุณลักษณะของความเป็นครูมืออาชีพ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผู้ศึกษามีความคิดเห็นว่า แม้จะไม่พบความแตกต่างที่ชัดเจนระหว่างเจเนอเรชัน แต่ผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่าครูทุกกลุ่มมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยจิตวิญญาณของความเป็นครู โดยมีความรักในวิชาชีพ การแสดงออกถึงการให้ความใส่ใจแก่ผู้เรียน และการเป็นแบบอย่างที่ดีในทุกด้าน ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงคุณลักษณะครูมืออาชีพที่มีคุณธรรม และจริยธรรมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างยั่งยืนในเชิงลึก แสดงถึงการสร้าง วัฒนธรรมการศึกษาในสถานศึกษาที่ครูทุกเจเนอเรชันร่วมกันสร้างความเข้มแข็งในด้านคุณธรรม และจริยธรรมให้กับ ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ พิชญาภา ยืนยาว และธีรยุทธ ธาตุตันติโชค (2561) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะ ของคนดีประกอบด้วย ความมีระเบียบวินัยในการเคารพกฎหมาย และส่วนรวม ความซื่อสัตย์ และยุติธรรม ความขยัน และยึดมั่นในอาชีพเพื่อประโยชน์สังคม ความรับผิดชอบในหน้าที่ และไม่เอาเปรียบผู้อื่น การคิดริเริ่ม และ ตัดสินใจอย่างมีเหตุผลการสนับสนุนประชาธิปไตย และเทิดทูนชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การดูแลร่างกาย และ จิตใจให้สมบูรณ์ ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ความภาคภูมิใจในศิลปะ และวัฒนธรรมไทย และการเสียสละ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเมตตา และสามัคคี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ต่อตระกูล ทองมูล (2559) ได้ทำการศึกษา เรื่องคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านที่มีค่าเฉลี่ย สูงที่สุด คือ ด้านจิตวิญญาณของความเป็นครูอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาด้านการพัฒนาตนเอง อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สื่อสาร อยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะด้านการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อความเป็นครูมืออาชีพของครูในสถานศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยภาพรวม พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษา แตกต่างกันมีคุณลักษณะความเป็นครู มืออาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกตาม ตำแหน่ง โดยภาพรวม และรายด้าน พบว่า ครูที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ ไม่แตกต่างกัน

2.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ และการใช้เทคโนโลยี ครูต่างเจเนอเรชันมีคุณลักษณะของความเป็นครู มืออาชีพโดยรวมไม่แตกต่าง ซึ่งผู้ศึกษามีความคิดเห็นว่าครูทุกเจเนอเรชันมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการ จัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ แม้จะไม่มี ความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติในด้านนี้ แต่การพัฒนา และ ปรับตัวของครูทุกเจเนอเรชันในการใช้เทคโนโลยีหลังการระบาดของโรคโควิด-19 เป็นการสะท้อนถึงความยืดหยุ่น และความพร้อมของครูในการรับมือกับความท้าทายในยุคดิจิทัล ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนา และยกระดับการเรียน การสอนในสถานศึกษาในระยะยาว การที่เทคโนโลยีเป็นปัจจัยที่ครูทุกกลุ่มสามารถพัฒนาได้ แสดงให้เห็นถึง ความพร้อมของระบบการศึกษาที่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงได้ในทุกมิติ การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย และเข้าถึงผู้เรียนได้มากขึ้น สอดคล้องกับแนวทางที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งระบุถึงการส่งเสริมให้ครูมี ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยครูในทุกเจเนอเรชันยังคง นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย และเข้าถึง

ผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ภัทรพร เยาวรัตน์ (2565) ที่กล่าวถึง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางดิจิทัลของครูเป็นคำแนะนำแนวทางปฏิบัติ หรือวิธีการสร้างองค์ความรู้สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับสิ่งที่ครูควรปฏิบัติ เพื่อพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของครูที่ส่งผลให้ครูเกิดการพัฒนาสมรรถนะทางดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน และการปฏิบัติงานในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ สุกญา บุญรอดรัมย์ (2567) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ครูมืออาชีพเพื่อยกระดับคุณภาพของผู้เรียนโรงเรียนบ้านคลองหินสั๊กัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้กลุ่มอาชีพ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากส่วนสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก การวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ได้แก่ การพัฒนาลักษณะนิสัยนักเรียนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการจัดการชั้นเรียนตามลำดับ

2.3 ด้านการพัฒนาตนเอง ครูต่างเจเนอเรชันมีคุณลักษณะของความเป็นครูมืออาชีพ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งผู้ศึกษามีความคิดเห็นว่า แม้ว่าผลการวิจัยจะไม่พบความแตกต่างในด้านการพัฒนาตนเองระหว่างครูในแต่ละเจเนอเรชัน แต่ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพ คือ การได้รับการสนับสนุนจากองค์กร ซึ่งรวมถึง การได้รับคำปรึกษา และโอกาสในการเติบโตภายในระบบการศึกษา การสนับสนุนเหล่านี้สามารถช่วยกระตุ้นให้ครูทุกเจเนอเรชันพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ใหม่ ๆ เช่น การอบรมต่าง ๆ หรือโอกาสในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ช่วยให้ครูสามารถเสริมทักษะ และเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรวิ วชิรธาดากุล (2553) ที่กล่าวถึง การเปรียบเทียบวิธีการพัฒนาครูสู่ความเป็นครูมืออาชีพ: การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ พบว่า ครูมืออาชีพส่วนใหญ่ได้ใช้วิธีการพัฒนา โดยการแสวงหาความรู้ และวิธีการพัฒนาด้วยตนเอง ซึ่งวิธีการนี้บ่งบอกถึงลักษณะที่สำคัญของครูมืออาชีพ คือ เป็นครูที่มีนิสัยใฝ่รู้ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และเป็นครูที่มีความเสียสละ และเต็มใจต่อการปฏิบัติงาน และสิ่งสำคัญในการพัฒนาครูให้มีความเป็นครูมืออาชีพ คือ การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารทั้งในเรื่องขวัญกำลังใจ การสนับสนุนด้านทรัพยากร และการได้รับความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครองของผู้เรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญสุตา หิรัญเกิด (2566) ที่กล่าวถึงความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านการพัฒนาตนเองอย่างรอบด้าน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ได้อย่างคล่องแคล่ว อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.37$) รองลงมา คือ ท่านพัฒนาความรู้ตนเองรอบด้านอย่างมี อาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.30$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านสามารถเป็นผู้สร้างเป้าหมายและ แรงบันดาลใจในการเรียนรู้ให้กับครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

จากผลการศึกษาคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูต่างเจเนอเรชันในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการเป็นครูมืออาชีพในยุคปัจจุบัน ซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนที่เปลี่ยนแปลงไปโดยการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน การสื่อสารกับนักเรียน และการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน ครูสามารถใช้ผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การทำงานในบทบาทครูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2. สถานศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาครูผู้สอนในระดับองค์กร โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการศึกษาในยุคปัจจุบัน รวมถึงการ

ฝึกอบรม และการพัฒนาครูในด้านต่าง ๆ ควรได้รับการออกแบบอย่างมีกลยุทธ์ เพื่อให้ครูสามารถดำเนินการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองต่อความท้าทายที่เกิดขึ้นในระบบการศึกษาในปัจจุบันได้อย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับครูจากแต่ละเจนเนอเรชัน อาจให้มุมมองที่แตกต่างออกไปในการประเมินคุณลักษณะของครู การได้ยินเสียงจากนักเรียนอาจช่วยให้เห็นว่าเจนเนอเรชันใดมีความเหมาะสม หรือมีวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการสอนมากกว่า

2. การศึกษาผลกระทบต่อการเรียนการสอน และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน อาจจะช่วยให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้นว่าคุณลักษณะความเป็นครูมีอาชีพที่เหมือนกันนั้นมีผลดี หรือไม่ ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวม

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). ทฤษฎีการเรียนรู้ Constructivism. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2567 จาก <https://www.moe.go.th/ทฤษฎีการเรียนรู้-constructivism/>

ต่อตระกูล ทองมูล. (2559). การศึกษาคุณลักษณะการเป็นครูมีอาชีพของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ธัชพร คำชามา. (2565). การศึกษาคุณลักษณะความเป็นครูมีอาชีพในโรงเรียนระดับประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิตยา พรหมจันทร์. (2562). แรงจูงใจและภาวะผู้นำที่มีผลสัมฤทธิ์ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ในองค์กรยุค 4.0 กรณีศึกษา บริษัท อาซิฟ จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.

ประสาธน์ เนืองเฉลิม (2559). การปฏิรูปตนเองสู่การเป็นครูมีอาชีพ. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 7(1), 66-74.

พินดา ไชยแก้ว. (2559). อิทธิพลภาวะผู้นำของ Generation Y ต่อความสำเร็จทางธุรกิจ กรณีศึกษา ผู้ประกอบการกลุ่ม Generation Y ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ภูริปัญโญ. (2562). จิตวิญญาณความเป็นครูมีอาชีพ. วารสารมหาจุฬานาครทรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 1(6), 31-37.

พิชญาภา ยืนยาว และธีรวัช ธาตาดันติโชค. (2561). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของครูมีอาชีพในศตวรรษที่ 21. สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

เพ็ญสุดา หิรัญเกิด. (2566). แนวทางการพัฒนาความเป็นครูมีอาชีพในยุคดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ภัทรวดี วชิรธาดากุล. (2553). การเปรียบเทียบวิธีการพัฒนาครูสู่ความเป็นครูมีอาชีพ: การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภัทรพร เยาวรัตน์. (2565). การศึกษาสมรรถนะและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สกุณา บุญรอดรัมย์ (2567) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ครุมีอาชีพเพื่อยกระดับคุณภาพของผู้เรียนโรงเรียนบ้านคลองหิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 18(2), 283-297.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2556). ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2567 จาก <https://www.ratchakitcha.soc.go.th/documents/1986082.pdf>.

References

Nahid Royaei. (2023). Scrutinizing the Professional Agency of EFL Teachers: Identifying the Contributors and Manifestations. *Mextesol Journal Ferdowsi University of Mashhad*, 47(4), 1-12.

ผู้เขียน

กัญญารัตน์ สิงห์คำ

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
50 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
e-mail: Kanyarat.singka@ku.th

รองศาสตราจารย์ ดร.พร้อมพิไล บัวสุวรรณ

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
50 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
e-mail: feduplb@ku.ac.th

รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา นันทไชย

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
50 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
e-mail: feduypnc@ku.ac.th